

פרוטוקול מס' 9/1
מישיבת ועדת הכלכלה
מיום ג' ט"ז בטבת תשי"ד - 22.12.53
בשעה 11.00

משתתפים:

חברי הוועדה:

- מ. בנטוב - היו"ר
- י. אורי
- ב. מבניאל
- מ. חזני
- ש. זיסמן
- ש. פרלשטיין
- ר. פלדמן

מוזמנים:

- א/מ א. פן
- מר גולדין - מטעם משרד הבטחון
- מר מנדלסון - מטעם משרד האוצר
- מר אנגל - מטעם משרד המסחר והתעשייה
- מר אורן - מטעם משרד האוצר

סדר היום: הסדר הדיון בבעיות יבוא מוצרים סוגסריים.

היו"ר מ. בנטוב:

אני פותח את הישיבה.
אני רוצה להסביר לאזרחים שהוזמנו להסתתף בישיבה זו של ועדת הכלכלה, שבמספר ישיבות דנו בבעיה שהיא בעיה די חמורה, לפי כל הסימנים, לכלכלת הארץ, זוהי הבעיה של יבוא מוצרים סוגסריים מחו"ל, שאפשר לייצרים או לייצאים אותם בארץ. תוצאות הדבר הזה הן כפולות: א. נגרם על ידי כך הפסד במטבע זר; ב. זה פוגע בתעשייה המקומית. ישנם מפעלים שהפסיקו את עבודתם לחלוקטין או בחלקה. ועדת הכלכלה טכסת עצה כדי למנוע ככל האפשר תופעה זו.

בדיונים שלנו נתקלנו בסתי בעיות: בעיה אחת היא בעיית יבוא המוצרים הסוגסריים האזרחיים הטובאים על ידי הצבא; כסובן, שאיננו דנים ביבוא תותחים ונשק, אבל אנו מדברים על מצרכים אזרחיים, שהצבא משתמש בהן. באופן יסיר לשמוע הצבא ודברים שבמכרים ב חנויות הסק"ם לארכי חיליים. היינו רוצים לטמוע מה עטדת הצבא בענין זה, ומה אפשר לעשות בנקודה זו בכדי להעביר את ההזמנות ככל האפשר לתעשייה המקומית, כדי למנוע יבוא מצרכים אלה.

בעיה שניה שהופיעה - והיא מופנית לשאר המוזמנים - באיזון מידה הטלת מכס מגן יכולה לשמש אמצעי נוסף לרסיונות היבוא והפיקוח, למניעת יבוא מוצרים מסוג זה שאנו מעוניינים למנוע את יבואם.

אני מציע שתחילה נשמע את א/מ פן.

א/מ פו:

אמסור בכמה משפטים תמונה על צורת ודרכי האספקה למסרד הבטחון והצבא. הצנורות סדרכם מגיעה האספקה הם אלה: הקצבות על ידי מסרדים מסלתיים: ממסרד המסחר והתעסיה - מזון; אין הצבא מביא מזון אלא מקבל הקצבות באמצעות מסרד המסחר והתעסיה, אט זה מזון, כותפה, טלחין וחלק מהצמר, בין אם בצורת חמר גלם ובין אם בצורת מוצר מוגמר. ממסרד האוצר מקבל הצבא את הדלק. זאת אומרת, אין הצבא יבואן יסיר במצרניים אלה סמניתי.

עד לפני זמן קצר קבלנו חלק בתכניהם חיבוא הכללית אל: סל מסרד המסחר והתעסיה כמה שנוגע למזון, טלחין וכותנה. אנו מקבלים כותנה גלמית לפי המפרטים שלנו ומוטרים את חמר הגלם למטוויות לעבוד.

בזמן האחרון יסנה התפתחות אחרת, כי מסרד המסחר והתעסיה מעביר את בצוע תכנית חיבוא סלו בסטחים מסויימים לידי יבואנים מקומיים, ומסרד הבטחון יצטרך להזמין את הסחורות יסירות מהיבואנים, מה סלא היה עד לפני זמן קצר, כי מסרד המסחר והתעסיה הביא את הסחורות בעצמו.

פיו"ר מ. בנטוב: זה גורם להפרז במחירים?

א/מ פו:

ללא ספק, אך דה גורם לדבר חמר יותר; בעיית המימון סל מסרד הבטחון היא חמורה ביותר, ואם הסחורה תובא באמצעות יבואנים, אין כל ספק סבעיית המימון יצטרך להמריץ עוד יותר, כי נצטרך לסלם להם במזומנים, או בתנאי אחראיים קמים מאד, דבר סהיום איננו צריכים לדאוג לו, כי אט מסרד הבטחון הוא חיבואן, התשלום נעשה בדרך סל העברות מהתקציב על ידי החשב הכללי.

ס. פרלמטין:

האם יש לך נסיון בדבר, או סזו ססערה בלבד?

א/מ פו:

אין זו ססערה. אחד המוצרים סכבר עבר באמצעות היבואנים, זהו האורז, והערכתנו היא, סזה ייקר את האורז ב-10-15%. אינני מוכן להגן על כך, אבל זוהי הערכתנו על יסוד הססיון סלנו בעבר ביבוא על ידי קונסורציוט זה או אחר, סהוקס למטרפת יבוא.

לא באתי לנאָוע בנקודה זו באופן מיוחד, זה ענין צדדי, אבל אט אדרס, אמציא חמר.

אמרת סהצנור הראסון הוא - הקצבות

באמצעות מסרדים מסלתיים, ונתתי לדוגמה את מסרד המסחר והתעסיה ומסרד האוצר. הצנור סחני לאספקה הוא - קניות בארץ. ודאי ומוכן, סבה במידה סהתעסיה המקומית תהיה חזקה ומסותחת - יגדל בטחון המדינה, כי אם אנו מביאים בחסכון סבסעת חרוט או בתקופת מלחמה תהיה סכנה סל &&& כלוקדה ימית, ללא כל ספק סאנו חייבים להתבסס על התעסיה המקומית וגיסתו סל מסרד הבטחון היא - לעודד במידה מכסימלית את התעסיה המקומית בכדי להכין תעסיה ענסה, ומבחינה בטחונית - מפוזרת בכל איזורי הארץ, כדי סבמקרה סל ניתוק נוכל לעמוד באספקת כל הצרכים סל הצבא בתקופת מלחמה. אני חוזר ומדגיש: זה הסיקול העיקרי בטטח האספקה - לפתח, לעודד ולהגביר ולפזר את התעסיה המקומית, כדי סבסעת ניתוק הצפון מהדרום, למסל, & יוכל הצפון לקיים את עצמו כיחידה מסקית.

בארץ אנו מזמינים חמרי גלם: כותנה בצורה גלמית, צמר בצורה גלית, טלחין בצורה גלמית, ומוטרים את כל החמרים האלה לעבוד עד המוצר המוגמר. אנו קסורים עם הבורסקאים. אינני רוצה להכנס לבעיית הקרטלים, זוהי בעיה בטני עצמה, אבל אינני יכול להועלם ממנה, את הכותנה אנו מוטרים למטוויות מקומיות, ואת הצמר למצבעות ולאסערה, סחלק מהן מאוגדות בצורה סל קרטלים.

ועכסו ברצוני לעבור לצנור האספקה
 חלוקה כזו - יבוא יסיר מחו"ל, וקודם כל, כפי שהיו"ר כבר ציין, אנו
 מביאים כלי מלחמה, תותחנים, מטוסים, נשק ותחמושת לכל הסוגים. גם בסטח
 זה אנו נמנעים מלהביא נשק ותחמושת שהתעסיה הצבאית מייצרת, או סביח"ר
 עובדים עבור התעסיה הצבאית מסוגלים לייצר, בעיקר בסטח של אביזרים
 וחלקי חלוף לנשק ותחמושת. ישנם כמה מפעלים חצא-צבאיים, שמוטקע בהם
 הון של מסרד הבטחון, שנוסף לתעסיה הצבאית, עובדים יסובות בסביל
 מסרד הבטחון. אנו קסורים עם ביח"ר מקומיים שמייצרים את חלקי החלוף
 לנשק. כמובן, שאנו צריכים לסמק לביח"ר אלה חמר גלם בצורת מתכות סונות,
 ואת החמר הגלם הזה אנו מביאים בעצמנו, אט זה במסגרת הדולרים החפסיים
 שאנו מקבלים כהקצבה במסגרת הקצוב הבטחון, ואט זה במסגרת הסלומים.

אנו מביאים מחו"ל גם צרכי מלחמה מסג
 אחר, לדוגמה: החגור. החגור אינו מיוצר בארץ והחגור חייב להיות אחד,
 כיוון שהוא מחולק לכל הצבא, לא רק לצבא הסדיר הקיים כיום, אלא לכל
 מערך המלחמה וחסובות המלואים. ויחד עם זאת אנו מביאים גם אהלים לכל
 הסוגים. וזה למעשה מקיף את כל היבוא שלנו בסטח של הנשק והתחמושת וחמרי
 המלחמה.

ועתה אני רוצה לעבור לצנור האספקה האחרון,
 וזה הנוסא הספציפי שבו עוסקת הועדה, וזה יבוא מוצרים מוגמרים מחו"ל,
 כי עד עתה דברתי על יבוא חמרי גלם, ויבוא מיוחד של כלי מלחמה ותחמושת
 וחמרי גלם לייצור כלי מלחמה.

כפי שאמרתי בראסית דברי - אנו מעדיפים
 לכל אורך החזית ומסיבה בטחונית, את התעסיה המקומית. אבל התעסיה המקומית
 אינה יכולה לענות לצערנו על כל הצרכים שלנו. כמה דוגמאות: אט דרוסים
 לנו חבלים לאניות של חיל הים, חרי חבלים בעובי ובחוזק הדרוס אינם
 מיוצרים בארץ. אנו מביאים את המוצר המוגמר. אט ניקח חמרי צלום הדרוסים
 בסטח המחקר, מודיעין, צלום אוירונים, אנו מביאים מחו"ל, וכהנה וכהנה,
 מכסירים ומכונות סאינט מיוצרים בארץ; ובעיקר מה שאנו מביאים אלה
 הם חלקי חלוף למכונות הנמצאות בסמוך בבתי המלאכה של הצבא, חיל אויר,
 חיל סריון, לתיקון טנקים ומסובינים. חלקי חלוף אלה הכרח להביא מחו"ל,
 כיוון שהמכונות נקנו בסעתו בחו"ל, והתעסיה המקומית אינה יכולה להתאים
 את עצמה - אט כי פה וטא אנו בעצמנו מייצרים את החלקים וגם מוסרים
 לתעסיה המקומית - למכונות אלו.

היום אנו מנסים לעבור, גם מתוך הכרח,
 וגם מתוך קצור מועסי האספקה, לבצוע קניות מהסלומים. מתעוררת בעיה
 חמורה - לעבור מסטנדרט הל מכונות אנגליות, אמריקאיות ובלגיות,
 למכונות גרמניות, היות ואנו עושים תכנית, שבמסך 10 סנים נצטרך להיות
 נזונים בסטח זה מהסלומים, הפסקנו כמעט את יבוא המכונות מארצות אחרות,
 ואנו עוברים לגרמניה, אבל יחד עם זאת ממשיכים לקנות את חלקי החלוף
 באותה ארץ שבה נקנתה המכונה.

אינני רוצה לומר, ספה וטא לא נעשות טעויות,
 סנקנה מסחו מחו"ל שאספר לקנותו בארץ. וכאן אני חייב להצביע על כמה
 דברים שהט אולי לא כל כך מקובלים בחוגי התעסיה, אבל לצערי הגדול,
 זוהי בינתיים עובדה מרה: אט סיב המוצרים. יס לנו בעיה בחלקי חלוף
 למכונות. המכונות בצבא אינן מתוצרת קייזר סריון, וחלקי החלוף הספציפיים
 אינם מיוצרים בארץ, אלא ישנם חלקי חלוף שהט מתאימים כמעט לכל מכונה.
 חלקי חלוף אלה נבחנו בצבא, ונבחנו מדי פעם, והכוח שהט בטיב ובאיכות
 ירודים יותר מאלה שאנו מביאים מחו"ל. רק לפני זמן קצר היתה לי סגיחה
 עם יצרני חלקי חלוף למכונות ובקשתי מהט שימצאו לנו את המפרטים לפיהם
 מייצרים את החלקים. התעסיה אינה מסוגלת - ואני אומר זאת במלוא האחריות,
 הגסנו טפסיים מיוחדים, והיצרנים היו צריכים למלא אותם ולהסביר איזה
 סוג חמר הם מכניסים בכל חלק, כי איננו יכולים להכניס חלקים כאלה בתוך
 המכונות שהן תעצנה בדרך - לייצר חלקי חלוף אלה. נכון שהתעסיה
 האזרחית מסתמחת בחלקים אלה.

היו"ר מ. בנטוב: חלקי החלוף אינם עוברים בדיקה של המכון לתקניט?

א/מ סן:

חלק כן, וחלק - לא. חלק עובר בדיקה
ונמצא שיש תקופת החיים שלו היא
קצרה יותר מאותו חלק זמנא מחולל. בשטח זה, על כל פנים, חלקים
מסויימים כבר נכנסו לשימוש בצבא, וחלקים אחרים הצבא טרם אישר לשימוש.

אני מייצג כאן את מסרד הבטחון כראש
אגף האספקה, אבל אני חייב לומר דבר אחד לזכות הצבא. אני חושב שאין
גוף במדינה שמעודד ומדרבן את התעשייה המקומית כמו החילות בצבא. אחד
החילות, שלדעתי, יש להודות לו עבור הסיפור בייצור זהו חיל הסימוס.
§§ סט יש קבוצה של מענדסים בעלי סט, והם אינם מוכנים לקבל תוצרת
סאינה עומדת על הגובה.

אנו קונים צמיגים בארץ. הצמיגים נבדקים,
החלקים נבדקים, המכונות נבדקות, ויש קשר מתמיד בין היצרן ובין מסרד
הבטחון בקשר לשיפור איכות התוצרת. כפי שאמרתי, לא תמיד התעשיינים
מוכנים להתקרב לדרישות שלנו. ולא תמיד הם מסוגלים לייצר מה שנראה
לנו, והם צריכים לייצר לפי המכונות שעומדות לרשותם. התעשייה גם אינה
מוכנה להסכים כספים בנסיונות בכדי להגיע למוצר מוגמר שיסביע רצון
הצבא, כי הסוק המקומי מוכן לקנות תוצרת סאינה עומדת על רמה גבוהה,
על כל פנים זה היה עד לפני הספל המסויימת שהתפתח בתעשיית מסויימות.

ישנם מקרים, שאף על פי שאנו קטורים עם
התאחדות בעלי התעשייה ועם מרכז הקואופרציה, נודע לנו במאוחר אל הקמת
מפעל מסוייט, קורים מקרים שאנו מוטרדים הזמנה לחו"ל - ומועד האספקה
הוא כממוצע 6 חודשים - מתקשרים עם היצרן בחו"ל, חותמים על חוזה, ובינתיים
נודע לנו שהוקם מפעל כזה בארץ. ברור אסוא שמה שהוזמן, אין דרך אחרת,
אלא לקבלו. בהזמנה הסניה או הסליחית, אם התעשייה הוכיחה את עצמה, אנו
מבטלים את ההזמנות בחו"ל, כפי שעשינו בזמן שהחלנו לפעול במסגרת
הסלומים, בטלנו את כל ההזמנות בחו"ל, במידה שזה ניתן, כי רצינו
לחסוך את הדולרים ולהסתמך במרקים שבטלב זה עומדים ברשותנו ביתר קלות.

כרצוני לעממד כאן על שתי כעיות נוספות:
נגעתי כאן בכעיות טיב התוצרת. אני חייב לנפוע בעוד שני דברים, והדבר
הראשון הוא - המחיר, המחיר אינו קובע, כי הטיב הוא הקובע. היו לנו
מקרים שכמה ביח"ר דרשו 6 לירות בעד דולר, היו מקרים שדרשו 5, 4 ו-2,5
לירות, ואט פעם הסיקול היה מה אנו מסלמים בעד דולר בארץ, הרי היום
הסיקול הוא אחר: מה אנו מסלמים בעד דולר במרקים בארץ. עם פתיחת
האפשרויות של הקניות במסגרת הסלומים, ברור שהסיקול הוא כיום - מרקים
מול לירות ישראליות.

אני חושב, טועדת הכלכלה יודעת יפה מאד
מה גדלו של תקציב הבטחון, על כל פנים, לפי התכניות הצבאיות והמסימות
שהוסלו על הצבא, התקציב אינו עונה; כלומר, אי אפשר לבצע את התכנית
במלואה באותו תקציב הנתן, אם ניקח בחשבון את ההתיקרות וחנוי השערים
שהם מעט יום-יום בשטח המזון בעיקר. אנו רוצים לקבל בעד כל לירה
שתקציב הבטחון מוציא 1000 פרוטות בטחון, ואט לא 1000 הרי 800 פרוטות
בטחון. בשעתי גם סר הבטחון התווה לנו קו, שמה שנוגע לענייני בטחון,
הרי עיקר הדברים הוא, להסיג את הבטחון המכסימלי באותו טכום כסף
שהמדינה מקציבה. ואט המחירים בטום פנים אינם מתקבלים על הדעת, אלא
הם תוצאה לא מהוצאות ייצור, אלא מאיגור מלאכותי, אט זה קרטל רטמי
או לא רטמי, אין תקציב הבטחון יכול לתת תמיכות או סובסידיות למטרות
אלו.

מ. חזני:

מהו הגבול המותר?

א/מ סן:

אתה מוביל אותי לגילוי סוד שאני כל הזמן
נמנע ממנו. אנו מקבלים בשנת התקציב
1953/54 את התקציב במטבע חוץ לירה בעד דולר. היצרן המקומי סמביא חמר
גלט מביא אותו ב-1,800 ל"י הדולר. זאת אומרת שיש הפרס של סמוניס אחוז
על חמר הגלט, ונוסף לזה ישנו הערך המוסף. בכמה מוצרים סכר העבודה
כחו"ל יותר זול מאשר כאן, אבל ישנם גם מקרים הסוכים, למחל: הזמנו
חייל דוקרני מגרמניה, חלק אנו מקבלים מהארץ, וחלק אנו אוגרים מלאי.

היו כמה תלונות, כאילו בחקט מוכרים כל מיני סמורים מתוצרת חוץ.
האם נכון הדבר?

אחה דברת על תייל, חגור ואהליט. בענין
התיל אני יודע שהיו תלונות שהביאו תייל מחו"ל במידה כזאת מפגעה
בייצור המקומי. ביחס לחבליט וחגור ואהליט, אני יודע שיסנו ביח"ר
ירוסלמי לייצור חבליט, מדוע אי אפשר להכריחו לייצר מוצרים אלה?

האם הכדיקות של מכון התקנים הן מוסמכות
בחייל הצבא?

היותי מבקש דוגמאות באזהה מקרים ומאיזה
סיבות נדחתה תוצרת מקומית ככלתי מסטיקה בטיבה ובמקומה נקנו המוצרים
בחו"ל.

מה הם המוצרים הנקנו בחו"ל במקום בארץ
בגלל הפרט במחירי?

בענין מועד האספקה, נראה לי שרק במקרים
יוצאים מן הכלל זה יכול לשמש סיבה. אבל בדרך כלל אנו חייבים לתכנן
את ההזמנות שלנו.

ב. אבניאל:

שמענו מא/מ פן שהצבא מעונין לעודד ככל
האפשר את התעסיה המקומית מסעמים בסחונות,
וזה מתקבל על הדעת. מאידך שמענו ממספר יצרנים עובדות שאינן עולות
בד בבד עם ההנחה הזאת, שלמרות שהם יוצרים את התוצרת הדרושה לכם,
או בדומה למה שדרוה לכם, אתם מביאים מוצרים מוכנים מחו"ל. לכן רציתי
לדעת, מהו בערך אחוז המוצרים האזרחיים המיוצרים בארץ או דומים להם,
שאתם מביאים מחו"ל.

ב. האם אמנם יסנט מקרים שבגלל האגוד
הקרסלי שמחיר הוא יקר בהרבה ממה שאתם חושבים וזה לעתים מונה מכם
לקנות את המוצר בארץ, ואתם נאלצים לקנותו בחו"ל?

ג. קראתי בעתונות שאת הדיקטיט הבאתם
בגלל זה שדרסו מכם מחירי מופרזים שלא בהתאם להוצאות הייצור. אני
רוצה לדעת מי הם הגורמים שהסתתפו בענין זה.

ד. פרלמן ין:

רווחות סמועה שבזמן האחרון הובאו על ידי
משרד הבטחון 18 אלף כוונות מוכנות.
אינני יודע עד כמה נכונה סמועה זו, אבל בחוגי היצרנים מדברים על כך.
הייתי רוצה לשמוע את דעתך על כך.

מהו הכלל שלכם לגבי המחיר שקובע אם
להביא את המוצר מחו"ל או לקנותו בארץ?

אני יודע שבחקט יסנן סחורות שאינן נמצאות
בסוק בגלל זה, שאם המכס מחריט סחורה מסוימת שהובאה בלי רשיון, הוא
מעביר אותה לסקט. אבל אני רוצה לדעת אם אתם מסמטים בסמכותכם כרסות
מוסמכת להביא סחורות לחנויות סקט.

ה. אורי:

באיזו מידה דואג הצבא למיתוח צרכי המזון
בארץ? לדוגמה: תפוחי אדמה מחו"ל, או
ייצור תפוחי אדמה בארץ?

א/מ פן:

ביחס לסקט אענה חסובה אחת כוללת. הסקט
הוא מוסד הקסור למשרד הבטחון ומנוהל
על ידי סלוסה נציגים מהאוצר, סלוסה נציגים ממשרד הבטחון וסלוסה נציגים
מהצבא. סר הבטחון מעביר את מניות היסוד ל-9 חברי הנהלה.

אסר למוצרים המוגמרים המופיעים בסקט
ואינם מתוצרת הארץ, אחד המקורות למוצרים אלה, אלו הן ההחרמות על
ידי סלטונות המכס, לסקט יט זכות קדימה לגבי סחורות אלו, אם הובאו
18 אלף חולצות, הרי יסנו רשיון יבוא ממשרד המסחר והתעסיה לחולצות
אלו. חולצות אלו, כפי שאני מבין, הגיעו ארצה, וסקט קבל רשיון יבוא
ממשרד המסחר והתעסיה.

היו"ר מ. בנטוב:

הצבא כחור רשות מוסמכת, אינו נותן סוט
רסיונות יבוא לסקט?

א/מ פן:

לא. הצבא מביא בסביל סקט מנות נוטפות
למשפחות חיילים בשירות חובה: תוספת
סוכר ואבקת ביצים. זאת אנו מקבלים או במסגרת מסד המסחר והתעסיה, או
סקס קונה דרך צנורות מסד הבטחון. אבל אין מסד הבטחון נותן או
מסתמס בסמכתו כרשות מוסמכת, להביא מוצרים מוגמרים איזה סהם לסקס.

ס. פרלסטיין:

אינכם מפריטים לסקס מוצרים מאלה זאתם
מביאים בסביל הצבא?

א/מ פן:

לא, כי החברה מתנהלת על בסיס מסחרי
והתוצאות מבחינה זו מחביעות רצון, ואין
הצבא נותן מתקציבו פרוטה אחת לסקס.

י. אורי:

המחירים של הסקט הם מחירים רנטביליים?

א/מ פן:

כן, הואיל וסקט קונה בסיטונות וקונה
במחיר ראסון. היות וסקט יכול לסלט לסמקום
כמועד מתקבל על הדעת, ואפילו יותר טוב, הרי הוא מטיג הנחות כספיות
כאלה שמאפשרות להוזיל את המחירים.

היו"ר מ. בנטוב:

הסקט מסלט מכס?

א/מ פן:

הוא אינו מסלט מס מותרות, א ל הוא מסלט
מס מסויג בגבול של 6 לירות לחייל לסנה.
אבל אני יכול להבטיח לכם, שנציגי האוצר היוזבים בסקט דואגים לענין
זה.

הסאלה הסניה ביחס לתייל, כאילו אין
מסד הבטחון מנצל את מלוא יכולת הייצור של ביח"ר המקומי. אנו עומדים
בקטר מתמיד עם ביח"ר המקומי, "ברזלית", והגשנו להם את ההזמנה על
יצור של \$000 טון חוטי תחיל, וביח"ר הסביר שאינו יכול לעמוד באספקה
בזמן מתקבל על הדעת. באנו במו"מ עם הסוכנות, שגם כן הכניסה הזמנה,
סתנתן עדיפות למסד הבטחון, והגענו להסכם מסויג. אבל דרוס לנו מלאי.
רצינו להזמין חוטי תיל מהסילומים, ובקטנו מכתב מביח"ר, וקבלנו אסור
בכתב, שביח"ר אינו מתנגד, הואיל ואינו יכול לספק כמות כל כך גדולה
בתקופה מתקבלת על הדעת. יסנו עוד ביח"ר לייצור חוטי תייל, שעדין
אינו יכול להתחיל לייצר. אבל אנא המלצנו בפני מסד המסחר והתעסיה
סיאפשר לביח"ר "ברזלית" לרכוש את המכונות הדרושות במסגרת הסלומים,
בכדי שיוכל להגדיל את הייצור שלו, כי אנו מעונינים במוצר זה.

בענין חגור ואהלים, אין ביח"ר מקומי המסוגל
לייצר חגור ואהלים. אנו עומדים בקטריט עם סני ביח"ר אחים ירוסלמי,
והם אינם מסוגלים לייצר. אנו רוצים לאפשר לתעסיה לה
להתחיל לייצר
סאינה מסוגלת עדיין לייצור, ואביא דוגמה מסטח אחר: אין ביח"ר בארץ
סיכול לייצר נעלים צבאיות. התפר בין הסוליה והעור העליון דורס מכונות
מיוחדות. בהזמנה הראסונה שהכנסנו לנעלי ירוסלמי, נכסלנו, גט ביח"ר
מודה בזה, ומאז הפסקנו למסור לו הזמנות. הזמנתי אלי 5 יצרני נעלים
סמהווים קרסל, ונסיתי לטכנעם, שאנו נהיה מוכנים להמליץ בפני מסד
המסחר והתעסיה סנתתן להם אפשרות להביא את המכונות הדרושות לכדי להרים
את טיב הנעלים. אך אין קול ואין עונה. הצבור נמנע מלהקים בתי חרוסת.

י. אורי:

ומדוע הצבא אינו מקיט ביח"ר?

א/מ פן:

אם נעסה זאת בעצמנו, נעסה זאת יותר זול,
אבל אנו סוכחים טאת המכונות מספקת
יחידה אחרת, את החסמל יחידה אחרת, את המיט - יחידה אחרת, ולעסות את
חשוב הוצאות הייצור, זה אחד הדברים המסובכים ביותר בצבא. אנו
נמנעים מלפתח בעצמנו, אנו רוצים לפתח את התעסיה האזרחית גם מבחינת
ההתחרות וגם מבחינת יצירת אפשרויות לייצור יותר גדול בתקופת מלחמה.
נוסף לכך, אם עובדים אצלנו פועלים, אנו חייבים לסלט להם את סכרם כראסון

בחודס, ואם הם יעבדו אצל "אתים ירוסלמי", ידאגו האתים ירוסלמי לסלט להם את סכרם בראסון בחודס. אנו נסלט אתרי 4-5 חדשים. זוהי בעיה חמורה שאיננו יכולים להתעלם ממנה.

היו"ר מ. בנטוב: אתם מקבלים נעלים סטיבן אינו מספק אתכם?

א/מ פן:

כן. אנו יכולים לקבל את הנעל הזאת בלירה סטרלינג בחודו, וקצת יותר מזה באנגליה, ואנו מסלמים כאן חמר גלם וחכר עבודה 8 לירות לזוג נעלים. אבל לעומת זאת אני חייב לומר, שמה שנוגע לעבוד סלחין ועור, העבודה היא ממדרגה ראסונה.

יסנה תכנית, שנתמכת על ידי מסרד הבטחון להקים ביח"ר לייצור אהלים בארץ. היתה ועדה בצבא שבה השתתפו גם גופים אזרחיים, שמתפקידה היה לקבוע מה הן תעסיות היסוד שהבטחון מעוניין בהן. אחת התעסיות הללו היא תעסיות האהלים. מסרד הבטחון נותן את ידו, לא בכסף, אבל בהספעה ובתכנון להקמת ביח"ר לייצור אהלים. התכנית נמצאת בידי מסרד המסחר והתעסיה, היא נבדקה ונדמה לי שהמסקנות כבר הוצאו. אנו הזמנו חגור מאנגליה ואהלים מהודו, וקל זאת אנו קונים במטבע זר.

מה שנוגע למכון התקנים, הצבא קסור עם מכון התקנים. אנו מוסרים למכון התקנים בדיקות בכל מה שמכון התקנים יכול לעמוד. ואני חייב לציין שמכון התקנים אינו נמצא במצב כזה כיום שהוא יכול לערוך את כל הבדיקות. הוא נעזר בטכניון ובמכון וייצמן, וחסר לו בכל זאת הציווד המלא לבדיקות. טיב הבדיקות של המכון לתקנים אינו עומד תמיד על הגובה. אנו קבלנו ברזנט מארה"ב. מסרנו את הברזנט לבדיקה בצבא, הצבא בדק וקבע שאחרי 24 שעות של לחץ מסויים של מיט המיט חודרים דרך הברזנט. מסרנו את הברזנט לבדיקה למכון התקנים, הוא קבע מה שקבע. בקסנו מארה"ב סיבדקו גם הן, והיו סלום תוצאות סונות. איננו אומר, שדוקא מכון התקנים נותן את התשובה הלתי נכונה, אבל יסנם לפעמים חלוקי דעות בין הבדיקות שנעשות בצבא ובין אלו שנעשות במכון התקנים. הכרחי על כן שהצבא תהיינה לו מעבדות מסלו לבדיקות. אנו בודקים לחם סיוצא מהמאפיה כעבור סעה. אנו עוסים בדיקות באופן מתמיד. יכול להראות שכל הבדיקות מצריכות מכסירים מסובכים, אבל לפעמים פרימוס, מיט ומכנה, מאפסרים לעשות בדיקה פסוסה. אני יכול לומר, סלי איסיה היתה פגיסה עם מר ארנן מנהל מכון התקנים, וקבלתי ממנו רסימה מדוייקת של בדיקות שהמכון מסוגל לבצע בעזרת מכון וייצמן, הסכניון, ואגף המחקר של מסרד הבטחון.

אסר לרמת הטיב, בסלב מסויים אנו מביאים מוצר מחו"ל כדי לדרבן את התעסיה המקומית להרים את הטיב. אביא לדוגמה את המצבריים: כאן יסנן כמה בעיות, יסנה בעיה של אורך החיים של המצבר, אפסרות של החלפת המצבר אחרי תקופת סמוס ממסכת. המצבריים המיוצרים בארץ לא עמדו על הגובה, ונאלצנו להביא מצבריים מחו"ל. לאחר לחץ והדרכה טכנית, הגענו למצב כזה, שאנו מקבלים את המצבריים במצב טוב.

אחת הבעיות החמורות זוהי בעיית חלקי חלוף למכוניות. התעסיה המקומית אינה מייצרת חלקי חלוף הדרושים לצבא; אינה מסוגלת לתת לנו את המפרטיים. חלקים מסויים נכנסו לסמוס, ביחס לחלקים אחרים יש מלחמה מתמדת עם היצרניים על טיב התוצרת.

אסר לסאלה, מה הם המוצרים שנקנו בחו"ל במקום בארץ בגלל הפרטים במחיר, אתן דוגמה של פקס. הצבא או החילות הסונים בצבא מוסרים את הדריסות שלהם במסגרת התקציב לאסוף האספקה במסרד הבטחון. אגף האספקה בודק מבחינה תקציבית את הדריסות ואם יש אפסרות לקנותן בארץ או בחו"ל. נוסף לזה יש לנו מועצה עליונה לאספקה וחימוס ואליה מובאות כל הבעיות שאינן מוצאות את פתרונן בדרגות יותר נמוכות. הבאנו את בעיית הפקס למועצה העליונה. המחיר צריך היה להיות 6 לירות הדולר. מועצה האספקה העליונה פסקה - נביא את הפקס מחו"ל. גם בפניציילין ישנם הפרטי מחיריים, ורק אתמל נתקבלה אצלנו החלטה, שאנו נספק למעבדה של לוין את הפניציילין הגלמרי בדולרים שלנו, והוא יעבד אותה ויתן לנו

את המוצר המוגמר. מסרנו לביו"ר סולקס לייצר מסגרות למספרים, והחומר
היה 3,800 ל"י הדולר. ביו"ר לא היה מסוגל לעמוד באספקה ונאלצנו להזמין
מחו"ל. אם דרוש היום בצבא סטנוס, נקנה אותו ב-10 לירות הדולר, אבל
אם יחסט מועדי אספקה הגיוניים ומתקבלים על הדעת, אנו נסתדל כמובן
להוריד את המחיר.

אין לכם מפתח?

היו"ר מ. בנטוב:

אנו אומרים, כי בגבול של 2,5 לירות יכול
ראש מחלקה באגף האספקה להחליט בעצמו;
לראש האגף.

א/מ פנ:

מהו ההגדרה המכטימלי שהחלטתם פעם?

היו"ר מ. בנטוב:

נדמה לי שחמט לירות.

א/מ פנ:

אשר להצעת היו"ר לחקרים את ההזמנות ועל
ידי כך לקצר את מועדי האספקה, הרי לחקרים הזמנה פירושו קודם כל - לחקרים
הסלום, כי ברגע שהסחורה מתקבלת יח לטלט. עבורה תוך זמן מתקבל על הדעת.
אילו היינו מקבלים תקציב פיתוח לצבא - ועל זה מדובר עכשיו - בכדי לאגור
מלאי, היה הדבר אחרת; אילו היה לנו מלאי יכולנו לטבת בסקט, ואז התכנון
היה נפגש בנקודה הגיונית עם הבצוע. אבל אנו חייבים מהיד אל הפה, אם
מכחינת התקציב ואם מכחינת חוסר האפשרות של ממון. לפני כ-4 חדשים הוחלט
במועצת האספקה פעליונה לדחות בצדע הזמנות עד כמה שאפשר יותר בכדי להקל
את מעמסת המימון.

אנו מקדימים את ההזמנו כאשר אנו יודעים
זאורך הזמן עד קבלת המוצר, מתקבל על הדעת. לדוגמה אקח את ענין תפ"א
אנו רצינו לקנות אלף טון תפ"א כשהם עלו 130 לירות הטרון. הספקים אמרו:
לא, היום זה עולה 130 לירות, נאחטן את תפ"א בכתי קירור תעבור 4
חדשים חסלם 230 לירות הטרון. נתנו לנו מאתיים טון במקום סמונה מאות טון,
וגם זאת לאחר התערבותי, ובתקופה שהיתה מתיחות בגבול ואנו היינו צריכים
להוציא מנות מזון גם בבביל אנסי המלואים. היום אנו מסלמים 230 לירות
טונה תפ"א. אבל גם לזה היה תנאי - חסלום במזומנים. ואינני רוצה להגיד
דבר נגד הספקים או היצרנים, הם מכחינת המימון נחנקים.

אני יכול להגיד בודאות גמורה, כי אילו
היינו מסיגים בסמח האספקה מליון לירות, אני מוכן לחתום, שהיינו חוסכים
150 אלף לירות, כי הספקים היו מוכנים להוריד את המחירים. אולם מה
סגרוע יותר הוא, שמספר הספקים הולך ומצטמצם, כי מי יכול לעבוד אתנו?
"אתא", כי הוא חייב מס הכנסה 50 אלף לירות, ואנו מעבירים את הסכום
הזה אצל החשב הכללי על חשבוננו. הספק הקטן אין לו חובות כאלה למס הכנסה,
ועל כן אינו יכול לעבוד אתנו.

לסאלת חבר הכנסת אבניאל - מהו אחוז
המוצרים המייצרים בארץ ואנו מביאים בחו"ל, לא אוכל לנקוב מספרים.
אני אנסה לענות על כך בכתב.

אשר לקרטליים, יחסט קרטליים בכל סחתי האספקה
של מסרד הבטחון, אם בחטח המזון, אם בחטח טכסטיל ועור, אם בחטח לבדיים,
אם בחטח החצץ, אם בחטח כלי בית ומטבח, מטטויות כותנה, מצבעות ואספרות,
חיסות....

ס. פרלסטין:
אתם עובדים בדרך כלל לפי חיסטה של מכרזים,
לא כן?

א/מ פנ:
לא בכל.

ס. פרלסטין:
איך קובע מסרד הבטחון סקיים קרטל במצרך
מסויים?

א/מ פנ:
אקח לדוגמה את יצרני הנעליים. מופיעים
5 יצרנים אחרי דין ודברים ומו"מ בין
מרכז הקניות באגף האספקה ובנינם. מרכז היצירות מומר לו דו"ח, מה המחיר

סלדעתו צריך לסלם, ומה המחיר היצרני הנעלים דורשים. אני מבקש שהוא יזמין לחוד את היצרנים הסתופיים, ואת היצרנים הפרטיים לחוד, אבל הוא בטעות מזמין את כולט יחד. מופיעים 5 יצרנים - 3 סיתופיים ו-2 פרטיים. הם רוצים בעד תמורה זוג נעלים 2.020 ל"י, והחשבון שלנו הוא 1,759 ל"י. ועל זה מתנהל הויכוח. הנימוק שנמצא בכיסי המיד הוא - לא תורידו את המחיר אביא את הנעלים מחו"ל, אבל אני מודיע להם במקום שאין בכוננתי להביא מחו"ל כי יופעל עלי מיד לחץ, שתפוצר אבטלה בארץ, ואז מחפשים פסדה להוריד את המחיר, ומתחיל סידול והספעה. על כל פנים דבר אחד ברור, שכרוב המכריע של המקרים, הקרטל אם לא הביא לירידת איכות המוצר, הרי הביא לעליית מחיריו.

לשאלת חבר הכנסת אבניאל, אם המחיר של המוצר המוגמר כאן בארץ עלה בדוויזי במטבע חוץ יותר מאשר מחיר חמרי הגלם שאנו מביאים מחו"ל, התשובה היא קשה מאד. לדוגמה: הצמיגים. אנו מסלמים בעד חמר גלם & לסני ביה"ר בדולרים בחו"ל, והדולרים מיועדים לקניית חמר גלם לייצור צמיגים. מתעוררת השאלה, אם הכמויות של חמר הגלם שנכנסות לצמיג הן כמויות נכונות, כי בסעה שחמר הגלם לצמיג באר"ב עולה 10,5 דולר אנו נדרשים לסלם כאן 13 דולר לכיסוי חמר הגלם, היינו - או שבי"ח יודע לנצל את חמר הגלם במידה שנעשה הדבר באר"ב, או שבית החרושת מחפס דרך לפיצוי למחיר הנמוך שהוא מקבל ממטרד הבטחון.

בענין הלבדים, לא קראתי את התשובה מסר מ"מ סר הבטחון, אבל אמסור כמה פרטים שיענינו את ועדת הכלכלה: א. לא סילמנו אף סנט אחד במטבע חוץ בעד הדיקטים סקנינו. סילמנו בעד הדיקטים, שהם דיקטים מבוק, 300 לירות ממ"מ לעומת מחיר ממוצע של 500 לירות ממ"מ. אבל לא סילמנו, קבלנו אסראי לתקופה של 6 חדשים, ואני יכול להבטיח לכם שזה יהיה 9 חדשים. לסט ייצור ממ"מ של דיקט מעץ & בוק דרושים, לפי דברי יצרן אחד, 3 מטר עץ בוק, ו-3 מטר עץ מוק המוכאים מחו"ל עולים 200 דולר עם ההובלה.

אנו היינו זקוקים באופן דחוף לדיקטים מעץ בוק לחיל הים המסתמס בהם לתיקון סירות שורפדו, וידענו שעומדת להגיע סחורה זו על ידי העברת הון או בסרנוזיס. ניצלנו את ההזדמנות הזאת וקנינו 80 מ"מ. הצריכה שלנו היא 400 מ"מ דיקטים מעץ בוק. קייט קרטל לייצור דיקטים באפיקים, פ"ת ומסמרות. קרטל זה של יצרנים אינו מוכן לסאת ולחת עם מטרד הבטחון על מכירת דיקטים. יצרן באיזו צורה שהיא, אם על מחיר, מועדי אספקה ואסראי. דיקטים אלה מסווקים על ידי 5 סוכנים, עם מקבלים 5 אחוז קומיסיון בעד הסיווק. הסוכנים אינם מוכנים להת אסראי. אין ויכוח על טיב הדיקטים המיוצרים בארץ, הם ממדרגה ראסונה. אני עוסק גם ברכישות מוצרים על ידי האמריקאים, ומסרתי מכרז לייצרני הדיקטים על מכוס של 6 מליון דולר. אינני יודע אם הם יוכלו לבצע זאת, אבל מבחינת הטיב, הדיקטים עברו את המבחנים גם של הצבא האמריקאי, ונמצאו טובים ממדרגה ראסונה.

היו"ר מ. בנטוב: מניין באו דיקטים אלה במחיר של 300 לירות ממ"מ כאשר החמר גלם בלבד עולה 200 דולר?

א/מ פנ: נמסר לנו בזעתו שזוהי העברת הון מבולגריה. אני יכול להגיד לכם, סידוע לנו סצומדים להגיע עוד כמה מסלוחים של דיקטים לפי אותו מחיר.

לשאלת חבר הכנסת אורי בדבר פיתוח הייצור המקומי בחסח המזון, אני צריך להגיד, כי מבחימת המחיר אנו מעוניינים לנצל את העונתיות חבירקות ופירות. אנו כבר הינו מזמינים את מיצרי פרי החדר לעונה הבאה, כסא חכבר הינו אנו תופרים את חולצות הקיץ. אנו מסתדלים לנצל את המזון המקומי במלואי, ומנצלים אותו. יש לנו רק בעיה אחת, שאנו צריכים לחוציע מטבע זר לפח, כי אנו מקבלים מנות מזון בכמויות סטנדרטיות. הייצור המקומי במזון מנוצל במלואו על ידי מטרד הבטחון, וגם הבדיקות מוכיחות שחל סיפור ניכר בייצור המקומי, כי הצבא כאמר הוא מגיש את ההזמנה הוא קובע, סכך וכך יהיה מסקלו של המלפפון, כך בכך אחוז התמיסה, אחוז החמץ, הצבע והגוון. כל זה מעובד במפרטים של הצבא.

אנו מנהלים מו"מ אט בצורת מכרז פומבי
ואט בצורת מו"מ יחיד עם 14 מפעלים פרטיים וסיתופיים כשטח ייצור סמורי
ירקות. ההצעות סקבלנו על מוצר מסויים היו - 100 לירות המחיר הנמוך
לטונה, ו-200 לירות המחיר הגבוה לטונה. הסנההמחיר הנמוך היה ב-37,5
אחוז פחות מהמחיר הגבוה בהנה הקודמת. אני מביא זאת כדוגמה, כי אל
אף העליה באינכסה, המחירים ירדו; הואיל וישנה התחרות ואין קרטל
ההבדל בין מחיר המנימוט והמכסימוט הוא כמעט 90 עד 100 אחוז.

בתקופת השפע בעגבניות פנו אלינו ובקשונו
סנקנה יותר עקבניות כדי להקל על העודף הנמצא בסוק. מאתנו דרשו, אט
אינני טועה, כ-110 לירות הטונה. תעשיית סמורי הירקות קבלה תמיכה של
20 לירות לטונה מקרן החוואה מסויימת. הצעד הראסון שעסה מסרד הבטחון,
זה קודט כל מבחינת הערך התזונתי, היה להקטין את כמות הגבינה ולהגדיל
את כמות העגבניות. אבל היינו מוכנים להגדיל את קליטת הכמויות של
סמורי עגבניות בתנאי שגט אנו נהנה במידה מסויימת מאותה הנחה שמקבלים
התעסיינים. אבל לא נענינו. אין כל ספק שאנו קונים את כל מה שניתן
במזון בארץ. אני יכול להגיד בסיכום, שאין יבוא מזון סמיוצר בארץ.

היו"ר מ. בנסוב:
עוד סאלה אחת בקשר עם בעיות התעסיה:
אני מבין שאינכט רוצים להקיש תעסיות,
אבל האט לא חיבתט על הקמת חברה, במתכונת סקט, סתייצר כמה מוצרים
סדרוטיט לבט?

א/מ פו:
מבחינת המסק הלאומי, ארטה לעצמי לומר,
סביח"ד לייצור נעליט הקיימיט בארץ,
יכולים לספק את כמות הנעליט הדרוטה לתצרוכת האזרחית כולל הבטחון,
אבל לסט כך יט צורך בתוספת מוכנות מיוחדות, ואנו הצענו להמליץ על
קניה מכוונת נטספות בסכום כולל של 50 אלף דולר לסט סכלול הטיכ. ברגע
סנכנס להקמת ביח"ר, תבורך העתונות ונקבל את החלק סמגיע לנו. בעיה
חמורה יותר זה ענין הסיגריות, כו מרעיליט את החייליט בסיגריות הגרועות
ביותר. עמדנו בפני בעיה להקיש ביח"ר לייצור סיגריות, אבל זה הדבר
האחרון שאנו מעונייניט לעסות - להתחרות במפעליט הקיימיט.

היו"ר מ. בנסוב:
אנו סמענו הרצאה מאלפת, ואני מניח
סבאנו על ספוקנו. אנו מקוייט סלא
חבאנה אלינו תלוונות בקשר עם מקריט סיעמדו בסתירה & לדברייט סנאמרו
על ידך.

היסיכה נעולה,